

**LEWENSORIËTERING
GEMEENSKAPLIKE TAAK VIR ASSESSERING
DEEL B
NASIENRIGLYNE**

AFDELING A KORTVRAE

VRAAG 1

- 1.1 Milleniërs sal die nuwe beleggers en kopers van dienste / goedere word (1), daarom moet besighede by hul behoeftes aanpas – ten einde 'n beroep op hul beursies te maak. (1) (2)
- 1.2 Enige een van die volgende:
- Tele-pendel – om energieverbruik te bespaar.
 - Goed vir die omgewing.
 - Goed vir publisiteit.
 - Dit sal die werkgewers se moraal verbeter as hulle 'n gemeenskaplike doel nastreef. (1)
- 1.3 Milleniërs wil hê maatskappye moet
- teruggee aan die gemeenskap deur betrokke te raak,
 - deursigtig wees oor hul sosiale goeie pogings,
 - milleniërs die geleentheid gee om betrokke te raak by die maatskappy se pogings,
 - omgewingsvriendelik wees. (3)
- [6]**

VRAAG 2

- 2.1 Hulle wantrou die Suid-Afrikaanse beleggingsklimaat (1) en is bekommerd dat hul geld gesteel sal word. (1) (2)
- 2.2 2.2.1 Samewerking (1)
- 2.2.2 Nasiener se diskresie – enige aanvaarbare antwoord
Burgers moet saamwerk aan 'n gemeenskaplike doel om korrupsie te beëindig (1) – bv. landsburgers kan 'n instelling boikot wat korrup is / hulle kan staak of hulle kan almal saam in solidariteit opmars / weier om hul gelde of belasting te betaal, / 'n petisie teken, ens. (2) (3)

- 2.3 Nasiener se diskresie – enige aanvaarbare antwoord ter verduideliking: slegs 2
Ja – dit is die grootste uitdaging: korrupsie het so 'n enorme invloed op die
ekonomie en veroorsaak 'n aantal probleme. Dit het 'n direkte uitwerking op
die vlakke van armoede en korrupsie is simptome van 'n wettelose en
inhalige samelewing.
- Nee – dit is nie die grootste uitdaging nie – korrupsie ontstaan omdat
misdaad en sosiale probleme deur armoede veroorsaak word, bendes,
ongesonde omgewings, ens. (2)
- 2.4 Nasiener se diskresie – Keuse van bronne (1) en dan enige aanvaarbare
antwoord ter verduideliking (2)
- Belegging word ontmoedig in S.A. + verduideliking
 - Swak dienslewering + verduideliking
 - Voldoende geld word nie belê in noodsaaklike dienste soos opvoeding
nie + verduideliking
 - Belastingontduiking – klimaat van wetteloosheid + verduideliking
 - Korrupsie skep wantroue en ontmoedig entrepreneuriese instellings +
verduideliking
 - Lewenstandaard word drasties verbeter + verduideliking
 - Groot begrotingstekorte + verduideliking
 - Groot skuldakkumulasie + verduideliking
- (3)
[11]

VRAAG 3

- 3.1 Om 'n obsessie met integriteit en etiek te kweek (1) en daarop aan te dring
dat politici leefstyloudits ondergaan. (1) (2)
- 3.2 Die publiek sal hulle nie met belangrike besluite vertrou nie. (1)
- 3.3 3.3.1 Wetstoepassing moet nie net daarop fokus om diene te vang nie, (1)
maar eerder op die verandering van die waardes wat dit moeilik
sal maak om te steel. (1) (2)
- 3.3.2 Nasiener se diskresie – enige aanvaarbare antwoord wat 2x feite /
uitgebreide gedagtes oor die idee insluit. (2)
- 3.3.3 Nasiener se diskresie – enige aanvaarbare antwoord wat 2x feite /
uitgebreide gedagtes oor die rol insluit. (2)
[9]

VRAAG 4

- 4.1 Nasiener se diskresie – enige aanvaarbare antwoord.
- Die spotprenttekenaar kommunikeer dat die amptenaar wat armoede op
een of ander manier kan verlig, sy hande vol het met die hantering van
korrupsie (1) en nie aandag kan skenk aan die werklike behoeftes van die
land en sy mense nie. (1)
- Dit is baie belangrik vir Suid-Afrika – Armoede is 'n groot probleem in S.A.
Aansienlik meer as die helfte van ons bevolking leef onder die broodlyn en
het nie toegang tot basiese dienste nie. Hul situasies is erg, maar so baie
van ons staatsamptenare en in die korporatiewe sektor het hul hande diep
in korrupsie en steel belastinggeld en korporatiewe inkomste. Dit alles
verlaag inkomste en verhoed dat geld bestee word op gebiede waar die
behoefte die grootste is. (2) [4]

30 punte

AFDELING B BEREDENEERDE OPSTEL

VRAAG 5

Wetteloosheid en misdaad gaan voort om te oorheers en eskaleer in Suid-Afrika as gevolg van die algemene onverskilligheid en selfvoldaanheid van die samelewing.

Komplekse opstelle moet die volgende temas insluit ...

- 'n Begrip van die huidige klimaat van S.A. – misdaadkoerse, vlakke van armoede en ontleding van die samelewing se houding teenoor hierdie klimaat.
- 'n Begrip van die gevolge van kriminele optrede – sowel op die oortreder as op die slagoffers (empatie).
- Nadenke oor die belangrikheid van morele en etiese waardes (LO-waardes).
- Leerder kan met stelling saamstem of daarvan verskil – sterk ondersteuning van argument is noodsaaklik.
- Voorbeelde om standpunt te ondersteun of om betekenis van standpunt te demonstreer.

Formaat van 'n komplekse opstel (A / A+):

- Die leerder se houding moet duidelik dwarsdeur die opstel en in die inleiding gekommunikeer word.
- Die standpunt moet dieselfde wees in die gevolgtrekking.
- Duidelike en intellektuele geskrewe paragrawe wat die leerder se houding weerspieël.
- Sterk ondersteuning vir leerder se stellings deur voorbeelde – vanuit bronne en eie ervaring.
- Leerder se eie stem moet duidelik deurkom.
- Sterk morele houding moet gekommunikeer word. LO waardes moet weerspieël word.
- Vraag moet volledig beantwoord word – sonder enige leemtes in die argument.
- Dit maak voorsiening vir 'n sterk teenargument.

40 punte

Totaal: 70 punte

LEWENSORIËTERING: OPSTELRUBRIEK 2018

KRITERIA	PUNTE	VLAK
<p>'n Duidelike standpunt word ingeneem en fokus is konsekwent in die hele opstel.</p> <p>Die standpunt word in die inleiding gestel.</p> <p>Die argument stem tot nadenke, is insiggewend. Dit bied 'n unieke "eie stem"-perspektief deur te steun op toepaslike, gedetailleerde en spesifieke voorbeelde.</p> <p>Die voorbeelde word naatloos in die argument geïntegreer.</p> <p>Toon deeglike begrip van kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks van oorsake van wetteloosheid en misdaad.</p> <p>Die argument word vaardig volgehou en is in geheel oortuigend met alternatiewe perspektiewe / argumente wat in ag geneem word.</p> <p>Dit word vars en duidelik uitgedruk.</p>	<p>40</p> <p>39</p> <p>38</p> <p>37</p> <p>36</p>	<p>7+</p>
<p>'n Duidelike standpunt word ingeneem en fokus is konsekwent in die grootste deel van die opstel.</p> <p>Die standpunt word in die inleiding gestel.</p> <p>Die argument word deeglik en logies ontwikkel met 'n reeks toepaslike, spesifieke voorbeelde om die leerder se standpunt te ondersteun.</p> <p>Die voorbeelde word duidelik in die argument geïntegreer.</p> <p>Toon bewys van begrip van kwessies binne die Suid-Afrikaanse konteks van oorsake van wetteloosheid en misdaad.</p> <p>Die argument word meestal volgehou en is grootliks oortuigend.</p> <p>Dit word duidelik uitgedruk.</p>	<p>35</p> <p>34</p> <p>33</p> <p>32</p>	<p>7</p>
<p>'n Duidelike standpunt blyk uit die argument.</p> <p>Kandidaat fokus op die vraag; daar kan egter 'n paar insinkings wees.</p> <p>Die argument is duidelik, dra gewig en word logies ontwikkel met 'n reeks meestal relevante, spesifieke voorbeelde om die leerder se standpunt te ondersteun.</p> <p>Gemoeid met kwessies binne die konteks van die vraag – Suid-Afrikaanse temas van misdaad en wetteloosheid is verken en meestal suksesvol.</p> <p>Die argument word volgehou met geringe insinkings in logika OF toepaslikheid, maar is heel oortuigend.</p> <p>Dit word meestal duidelik uitgedruk.</p>	<p>31</p> <p>30</p> <p>29</p> <p>28</p>	<p>6</p>
<p>'n Duidelike standpunt word deur die leerder ingeneem.</p> <p>Plek-plek insinkings in fokus en/of geïmpliseerde fokus.</p> <p>Die argument is duidelik en 'n paar relevante, spesifieke voorbeelde word verskaf in 'n poging om die leerder se standpunt te ondersteun.</p> <p>Die voorbeelde word nie altyd suksesvol in die argument geïntegreer nie.</p> <p>Die leerder het 'n poging aangewend om die kwessies binne die konteks van die vraag te verduidelik – Suid-Afrikaanse temas van misdaad en wetteloosheid is aangespreek, maar nie altyd suksesvol nie.</p> <p>Die fokus van die argument neig om af te wyk en logika ontbreek soms.</p> <p>Dit word toereikend uitgedruk.</p>	<p>27</p> <p>26</p> <p>25</p> <p>24</p>	<p>5</p>
<p>Die leerder het probeer om 'n standpunt in te neem.</p> <p>Die fokus op die vraag is skraap in plaas van omvangryk; opstel is hoofsaaklik vertellend.</p> <p>Verwys na kwessies binne die konteks van die vraag – Suid-Afrikaanse temas van misdaad en wetteloosheid is oppervlakkig aangespreek.</p> <p>Die argument is oppervlakkig en voorbeelde is vaag en plek-plek veralgemeen.</p> <p>Die argument toon gebrek aan fokus en word swak volgehou.</p> <p>Die manier van uitdruk is soms vreemd, maar die kandidaat kan sy/haar idees oordra.</p>	<p>23</p> <p>22</p> <p>21</p> <p>20</p>	<p>4</p>
<p>Die leerder se standpunt is vaag of onduidelik.</p> <p>'n Duidelike argument ontbreek, alhoewel 'n paar voorbeelde en punte verskaf is in 'n poging om die vraag te beantwoord.</p> <p>Daar is bewys van herhaling van idees.</p> <p>Argument toon gebrek aan fokus, samehang en logika.</p> <p>Die manier van uitdruk is lomp en kan die algehele betekenis van wat die leerder probeer oordra, beïnvloed.</p>	<p>19</p> <p>18</p> <p>17</p> <p>16</p>	<p>3</p>
<p>Geen standpunt word deur die leerder gestel nie / idees is deurmekaar.</p> <p>Argument word geïmpliseer; leerder spreek nie die vraag duidelik aan nie.</p> <p>Die antwoord verskaf enkele voorbeelde wat nie met die vraag verband hou nie.</p> <p>Die antwoord is vertellend en die voorbeelde is herhalend.</p> <p>Uitdrukking is gebrekkig en verhoed dat die kandidaat sy/haar idees oordra.</p>	<p>15</p> <p>14</p> <p>13</p> <p>12</p>	<p>2</p>
<p>Dit hou geen verband met die vraag nie en die idees wat verskaf word, is irrelevant.</p> <p>Voorbeelde is lukraak en dien geen doel nie.</p> <p>Uitdrukking is dikwels onverstaanbaar en kan onduidelik wees.</p>	<p>11–0</p>	<p>1</p>